ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 66 ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հաբաթ 27 Ապրիլի 1885 Հաբաթ 27 Ապրիլի ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 66

Տարեկան 10 բաբ. վեց ամիսը՝ 6 բաբ. երեք ամիսը՝ 3 բ.50 կ.
Հասցէ 5 կոպեկ։
Ձաժանորդ գրվում ևն Թիֆլիսում մխիթարեան մատենադարանում։

Խմբագրութեան հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція „Норъ-Даръ“ կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar»։

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի ուրբաթ օրերից) ժամը 9-ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունվում են ամեն լեզուներով։ Յայտարարութիւնների բառերն 2 կ., երկրաշիների համար՝ կրկնապատիկ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ք ր ո ն ի կ ո ն.— Լուրեր։ Մարգուարիտեանը լինչպէս էր նայում անասունների վերայ։

Թ ղ թ ա կ ց ու թ ի ւ ն ն ե ր.—Երևան։ Ք ա ղ ա ք ա կ ա ն. — Աւդանիա և Աւդաններ։ Լուրեր։

Խ ա ռ ն Լ ու ր ե ր։

«Նոր-Դար»-ի պատասխանները։

Հ ի ւ ս. Գ ո ր ծ. Հ ե ռ ա գ ի ր ն ե ր։

Ա ռ և տ ր ա կ ա ն տ ե ղ ե կ ա տ ո ւ։

Յ ա յ տ ա ր ա ր ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր։

Բ ա ն ա խ ր ա կ ա ն.—Իմ կաթոլիկ հարսնացուն։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Նորերումս հրատարակուած «Կանանց գործը կրթութիւն մատակարարող ընկերութեան» հաշուից երևում է, որ անցեալ 1882—84 ուսումնական տարում ուսանողուհիների թիւը հասնում էր 905, որոնց մէջում 17 հայուհիները են։

ՆՈՒԽԻՒՆ պ. Ս.—Շահպազեանը գրում է, որ Զէյթունցիների օգտին իւր զբոսած նուիրատուութեան ցուցակի մէջ սխալները են սպրդած. տպուած է Առաքել Ամիրդեանց 50 կ., պէտք է կարդալ 1 ր., իսկ երկու նուիրատուների անունները դուրս թողուած են.—

Սիմէոն Տէր-Աղէքսանդրեանց նուիրել է 1 ր. և Մինաս Իւզբաշեանց 50 կոպ. *)։

Անդրկովկասեան լեռնային վարչութեան կառավարիչ պ. Շտէյնմանի տեղ նշանակուած է լեռնային ինստիտուտի պրոֆէսսոր, հարտարապետ Միլլեր։

Անգլիացի կապիտան Ստիվէնը, որը անգլիական կոմիսսար գեներալ Լէմսդէնից տեղեկութիւնները էր տանում Լօնդոնի մինիստրութեան, այս օրերս Թիֆլիսից անցնելով ուղևորուեցաւ դէպի Անգլիա։

—

Ներկայումս Թիֆլիսում կարմրուկը շատ է տարածուած և բաւական զոհեր է տանում։ Այդ հիւանդութիւնը ինչպէս պատմում են, աւելի տարածուած է Սօղօլակ և Կուկիա կոչուած Թաղերում։

—

ՕԴԵՍՍԱՑԻՑ լրագիրները հաղորդում են, որ այնտեղի հրէայ-վաճառականները մեծ քանակութեամբ զանազան ապրանքներ են ուղարկում դէպի Թուրքեստան և այն սահմանամերձ տեղերը, որտեղ պատերազմի պատճառով առևտուրը կենդանութիւն է ստանալու։

—

„Кавказъ“ լրագրում տպուած է հետևեալ հեռագիրը.—„Հին Սերախս, 11 ապրիլի։ Պետերբուրգից, Մոսկուայից, Կիեվից, Թիֆլիսից և Վարշաւայից ես ստացայ համակրական հեռագիրներ, որոնցով շնորհաւորում են մարտի 18-ին Մուրղարի զօրագնդի կատարած յաղթութիւնը։ Չը կարողանալով առանձին պատասխանել իւրաքանչիւր հեռագրին, խոնարհաբար խնդրում եմ «Кавказъ» և օրերի լրագիրներին, յայտնել սրտանց շնորհակալութիւն իմ և զօրագնդի կողմից բոլոր հեռագիրը ուղարկողներին։

Գեներալ լէյտենանտ Կամարով.

—

„Новое Время“ լրագիրը հաղորդում է, որ մօտիկ ապագայում կը բացուի Եկատերինոդար քաղաքում պետական բանկի բաժանմունք։

—

Սումբաթովի և գեներալ Մուլտանսկու գործի քննութիւնը, որով առաջինը երկրորդի սպանութեան փորձ կատարեց,—նշանակուած է առաջիկայ մայիսի 14-ին, Թիֆլիսի դատաստանական պալատում։

*) Եթէ այս կոպէկների տեղ հազարաւոր րուբլիները լինէին, Տէր-Աստուած, ինչ որոտումներ չէին լինդալ մեր գլուխներն։ Քրիստոսն այն բարոյականը թէ —„յորժամ առնիցես ողորմութիւն մի հարկանես փող առաջի քո»—կարծես մեր հայերի համար չէ։ Փ.-Խմբ.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԻՄ ԿԱԹՈԼԻԿ ՀԱՐՍՆԱՑՈՒՆ

ԻՑ.

(Վերջ)

Մենաւոր խօսակցութեանց համար իմ և Մարգարիտայի մշտական տեսակցութեանց տեղը այգին էր։ Կարևոր դէպքում Մարգարիտան դուրս էր գալիս տնից Մարիի հետ, զբօսնելու պատրուակաւ, և ես նրան պատահում էի միշտ ծովափի մօտ գտնուող մեր մի սիրելի ծառուղումն։

Ուղարկելով Մարգարիտային ժամադրութեան տումսակը, քայլերս ուղղեցի դէպի այգին։ Բայց ինչպէս պէտք ասէի նրան թէ՝ հեռանում եմ քեզանից, այդ միտքը տանջում էր ինձ։ Մեր հաւէէպ ուղևորութեան ճշմարիտ պատճառը յայտնել չէի կարող, որովհետև նրա առանց այն էլ վշտացած սիրտը կրկնապատիկ կ՚ծաղոտուէր. մնում էր մի սուտ պատճառ հնարել, մի պատճառ, որը նա հերքել չկարողանար։ Ես ահա այդ պատճառը գըտնելու համար էր, որ ես յոգնեցնում էի իմ ուղեղը, բայց գտնել չէի կարողանում։

Շատ անգամ մեծամեծ խնդիրներ, որոնց լուծելու համար տարիներով պարապում են փորձառու գլուխները, լուծվում են ամենաչնչին և ամենաանշան դիպուածներով։ Այդպէս էլ պատահեց ինձ հետ։ Դեռ աչքին չհասած հանդիպեց ինձ հեռագրական ցրուիչը և տուաւ ինձ մի հեռագիր, որը մի առևտրական գործի համար քաշել էր ինձ բարեկամներիցս մէկը։ Հեռագրի տեսքը միայն բաւական եղաւ ինձ իմ որոնած պատճառը գըտնելու։

—«Կասեմ Մարգարիտային, որ մեր տնից հեռագիր ստացայ, որով յայտնում են՝ Թէ մայրս մերձ ի մահ հիւանդ է և ինձ ուզում է», մտածեցի ինքս ինձ և ուրախացայ։ Պատրուակը ամենայարմարն էր, մանաւանդ որ քոյրս ու փեսայ ընկերակցում էին ինձ։ Հենց այդ պատճառով էլ Մարգարիտան չէր կարող կասկածել իմ խօսքերի ճշմարտութեան վերայ։ Իսկ կրկին այստեղ վերադառնալուց, ի հարկ է, ես նրան կխոստովանէի ճշմարտութիւնը. բաւական էր, որ մինչև իմ վերադարձը նա հանգիստ լինէր։

Բայց պէտք էր հարկաւոր դիպուածում ցոյց տալ նրան հեռագիրը։

Այդ պատճառով ես կրկին վերադարձայ տուն, պատրաստեցի այդ մտքով մի հեռագիր, և քրոջս ու փեսայիս էլ նախապատրաստելով չտալիցի Մարգարիտային մօտ։

Նա արդէն մահաւոր ձեմում էր իւր սիրելի մենարանում, իսկ մի քանի քայլ հեռաւորութեան վերայ նստած էր Մարին։

—Սիրելի Մարգարիտա, այսօր անախորժ լուր պիտի հաղորդեմ քեզ, ասացի նրան ողջունելուց յետո։

—Այնքան շատ անախորժ լուրեր եմ լսել որ պէտք չունիս սովորել ինձ, պատասխանեց նա տխրութեամբ. ասա, ես հանգիստ սրտով կլսեմ քեզ։

—Դիտես, սիրելիս, ես պէտք է հեռանամ քեզանից...

—Հեռանա՞լ... երբէք, այդպիսի լուր ես չեմ կարող լսել. ես կմեռնեմ...

—Բայց գիտես, պիտի հեռանամ շատ կարճ ժամանակ, ընդ ամենը մի ամսով։

—Նէ ոչ իսկ մի օրով, բացագանչեց նա ջերմութեամբ. այն օրը որ դու կը հեռանաս ինձանից, այն օրն էլ դու ինձ կը կորցնես յաւիտեան...

—Մարգարիտա, հոգեակս, դու այնպէս ես խօսում, որ երբ Թէ այս բաժանումը շատ ցանկալի է ինձ համար. բայց գիտցիր, որ ես սիրտս սեղմելով եմ ցրիչանում այս ձեռնարկութեանը, որովհետև անհրաժեշտ է նա։

—Անհրաժեշտ, բայց ինչո՞ւ համար.

Կը մնում է յաղթողին հաւատարիմ և յուզմեան ամբողջ ընթացքում զոյգերը միմեանցից չեն բաժանվում։ Որոճող կենդանիները բնութիւնից հեզ են, բայց զուգութեան ժամանակ դառնում են ամենավտանգաւոր արարածները։ Այդպիսի դէպքերում ցուլերն ու վիզերը պատերազմի մէջ մտնելով, վիշում են իրենց եղջիւրները, Շների և կատուների կռիւները հանրածանօթ են այդպիսի դէպքերում։

Անկարելի է միևնոյն մերոնի (էգ լոզ) մօտ երկու վարազ ներս թողնել. սրանք միմեանց կը պատառտեն, մերոնին տրելու համար։ Հանրածանօթ են նմանապէս աքաղաղների կռիւները և Ճագարների մրցումները այդ դէպքում։

Ամօթխածութեան բնազդը յատուկ է նաև կենդանեաց, ինչպէս և մարդուն։ Օրինակ կարող են լինել կատուները, որոնց սերային յարաբերութիւնները միշտ ծածուկ են մնում, թէպէտ և յանդուգն բացառութիւնները ևս շատ են լինում կենդանեաց մէջ, ինչպէս շները, որ լիակատար անամօթութեան տիպար կարող են լինել, հէնց այս պատճառաւ էլ նրանց վարքը անամօթութեան առած է դարձած։

Ամուսնութեան հարապատութեան օրինակները ևս քիչ չեն կենդանեաց մէջ։ Գալը պատմում է ոչ, աղաւնիների մէջ գտնվում են այնպիսիները, որոնց անկարելի է հակել դէպի անհաւատարմութիւնը։ Բայց այդ ևս մշտական չէ։ Նոյն գիտնականը պատմում է երկու զոյգ աղաւնու դէպք, որին ինքը ականատես է եղած։ Մի արու աղաւնի, նրա պատճառով, այնքան հաւատարիմ էր իւր մարիին, որ անհնարին եղաւ նրան ընդունել ուրիշների կողմից եղած անհաւատարմութեան առաջարկները։ Սրա հակառակ, մի ուրիշ աղաւնի գաղտուկ սղոսկութեով ուրիշ աղաւնարան, ամենայն մեծով գոծ էր գնում հրապուրել մարի՛ին, բայց չը յաջողեց այդ իրեն։ Աղաւնապահները լաւ գիտեն որ հաստավիզ աղաւնիները լինում են ամենակրքոտ, այդպիսիներից Վիէննայում աղաւնապահները օգուտ են քաղում, արձակելով նրանց դէպի այլոց աղաւնատները, որպէս զի այդտեղից հալածելով բերեն իրենց հետ ուրիշ էգ աղաւնիները։ Այդ կրքոտ աղաւնին Թողնում է իւր մարին և Թռչում գնում է ուրիշ աղաւնատները ու հրապուրում, գրաւում և իւր հետ բերում նոր մարիներ, որոց հետևում են նաև արու աղաւնիներից շատերը։ Այդպիսով հաստավիզ կրքոտ աղաւնին կարող է ուրիշների աղաւնատնից շատերին գայթակղեցնել դէպի իւր բունը և կարող է վնաս տալ մեծ աղաւնապահներին։

Կան գիտնականներ, որոց Թւում և Հուզօն, որոնք կամենում են հաւատացնել Թէ կենդանիները աւելի ժուժկալ են լինում յուզմեան շրջանում և հեռու են մնում էգերից, չեն խանդաղատում նրանց։ Ընդհանրապէս ասած, այդ ճիշտ է. բայց բացառութիւնները էլ շատ կան։ Պիտուած է որ աքաղաղները խանդաղատում են արդէն Թխըսկան մարիներին և բազմաձագ Թրխսերի յետևից են ընկնում։ Դեղձանիկ պահղները գիտեն որ՝ օրէը ընկնում է Թխսական էգի յետևից, հալածում է ձուաններն վերայից, քանդում է բոյնը, դէն է ձգում ձուաններն և ստիպում մարիին սերային խաղեր խաղալ իւր հետ։ Այդպիսով էգը շատ անգամ ստիպուած է լինում մոռանալ իւր մայրական պարտաւորութիւնները։ Պարզ է ուրեմն որ կենդանիներին չի կարելի ընդունել երբէք ժուժկալութեան տիպար յուզմեան շրջանում։ Մանրազբնին հետախուզութիւններից ստիպուած, Հուզօն հաստատում է որ Թէ կենդանիները և Թէ կիսավայրենի մարդիկ՝ զերծ են այնպիսի պեղծութեան ախտերից, որոնց նկատմամբ քաղաքակիրթ մարդիկ յաճախ նախատվում են։ Ամեն մի ուրիշ գործ աւելի անհրաժեշտ քան այն, որ քո ներկայութեամբ դու պիտի սիրուհես քո սիրատանջ և վշտահար Մարգարիտային...

Ես մի վայրկեան լռեցի, որովհետև չէի համարձակվում խաբել իմ սիրուհուն. այդ րոպէին նա իմ աչքում երևում էր ինչպէս մի գերբնական ոգի, որ կարող էր Թափանցել իմ սրտի մէջ և քննել նրա գաղտնիքները... Այդ սիրալը, ինչպէս մի յանցաւոր, զղում էր նրա առաջ և լսելն ու կամքը տեղի Չին տալիս իմ մէջ սրտի սրբազան զգացմունքներին...

Բայց չէ որ չարիքներից վատթարագոյնը պէտք էր ընտրել. աւելի լաւ էր խաբել՝ նրան վերջ չը պատճառելու համար. քան վշտացնել՝ մի անօգուտ ճշմարտութիւն խոստովանելու համար։ Կամաց կամաց ես հակվում էի վերջին մեջոցի կողմը։ Ուստի երբ նա կրկին հարցրեց Թէ՝ «ինչո՞ւ համար է անհրաժեշտ իմ հեռանալը, ես ցոյց նուէի նրան չինծու հեռագիրը։

Խեղճ Մարգարիտա. Նա խնդոյն հաւատաց ինձ և տխուր ձայնով մրմնջաց.

—Քանի որ մայրդ հիւանդ է, ես չեմ կարող սահմանել քեզ որ ուշանաս. գնա, գուցէ նա կարօտ է քո օգնութեան, դուցէ նրա կեանքը քո վերադարձից կախում ունի. Նա կարող է վշտանալ և անիծել այն ձեռքը, որ արգելում է քո վերադարձը... բայց ասա նրան, Արամ, որ այդ ձեռքը իմն է, որ ես պաշտում եմ քեզ... որ ես պիտի մեռնեմ առանց քեզ...

Այս խօսքերով նա ընկաւ իմ պարանոցով և սկսաւ հեկեկալ և դառնապէս արտասուել... իմ սիրտը կորըտվում էր, ես կամենում էի ընկնել իմ սիրուհու ոտքերի առաջ, ծածկել նրանց իմ համբոյրներով և հենց այդտեղ, նրա ոտքերի տակ, աւանդել իմ հոգին...

Բայց աւաղ, մարդիկ ցանկացած րոպէին երջանկանալ կարենալու չափ ոյժ չունին. նոյն իսկ մահը վախուստ է տալիս նրանցից, երբ գիտէ Թէ իւր մատչելով գոհութիւն պիտի պատճառէ մահկանացուին...

Եւ այսպէս մենք երկար գրկախառնուած մնայն լալիս էինք, մինչև որ վերջապէս մեր արտասուած առուները փոփուեցան և մենք հոգեկան վրդովմունքից գրեթէ վաստակած նստանք հովանաւոր ուռիների տակ։

Մարգարիտան դեռ չը գիտէր Թէ քոյրս ու փեսաս էլ պիտի ընկերակցէին ինձ. բայց երբ այս բանը ես յայտնեցի նրան, շատ ուրախացաւ, որովհետև դա մի հաստատուն գրաւական էր իմ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

(Նամակագրությունից)

Ք. Ե.—Ը.

Ես ձեզ գրում եմ մի շատ տխուր դեպքի մասին, որ պատահեց մեր գյուղում։ Ինչպես գիտեք, մեր գյուղը մեծ է, ունի 1-ին, 2-րդ թաղեր, որ շատ հեռու են միմյանցից։ Ես ապրում եմ 2-րդ թաղում։ Մեր գյուղում ամեն տարի հոկտեմբերի 2-ին կամ 3-ին տոնավաճառ է լինում։ Այդ օրը գյուղ են գալիս հարևան գյուղերից շատ մարդիկ։ Ամեն տարի էլ գալիս էին, բայց այս տարի ոչ ոք չեկավ։ Ինչո՞ւ չեկան, ես չգիտեմ։ Ես ուզում եմ ձեզ պատմել, թե ինչ պատահեց մեր գյուղում։

Հոկտեմբերի 2-ին առավոտ կանուխ մեր գյուղի ժողովրդի մեծ մասը հավաքվել էր գյուղի մեջտեղում։ Ամեն կողմից գալիս էին ձիավորներ, կառքեր, սայլեր, ոտքով եկողներ։ Ամեն կողմ աղմուկ էր, ամեն կողմ ծխում էին։ Ես էլ գնացի տոնավաճառ։ Ինձ հետ էին նաև մի քանի ընկերներ։ Մենք ուզում էինք գնալ տոնավաճառ նայելու։ Երբ մենք գնում էինք, տեսանք, որ մի ձիավոր շատ արագ գալիս է մեր կողմը։ Ձին քրտնած էր, ձիավորը ևս։ Ձիավորը մոտեցավ մեզ և հարցրեց, թե ո՞ւր է գյուղի ղեկավարը։ Մենք ասացինք, որ նա գնում է տոնավաճառ։ Ձիավորը ասաց, որ ինքը եկել է Ղարաքիլիսայից, որ Ղարաքիլիսայի ղեկավարը ուղարկել է իրեն, որ գնա Ղարաքիլիսայի ղեկավարի մոտ։ Ես ասացի, որ ես էլ գնում եմ տոնավաճառ, եթե ուզում է, ես էլ կգնամ իր հետ։ Ձիավորը ասաց, որ ուզում է։ Ես գնացի տոնավաճառ, ասացի ընկերներիս, որ ես գնում եմ Ղարաքիլիսայի ղեկավարի մոտ, և գնացի ձիավորի հետ։

Ղարաքիլիսայի ղեկավարը ինձ ասաց, որ ես գնամ Ղարաքիլիսայի ղեկավարի մոտ, որ նա ինձ ասում է

—Ի՞նչ կայ, Աթոն, շատով կհասնի մեր հերթը։

—Օ՜իմացա ար տասը մեհյ առաջ ինձ տասը մեհյ ետև։

—„Ամա՛ն, ես դու չե՞ս, որ ամեն անգամ ինձ ճանապարհ ես գցում, ասում ես՝ ինձ համար տեղ պահի, ես էլ քեզ համար կպահեմ։ Ես ինչ, ինձ համար ուրիշ գործ չունե՞մ, որ միայն քեզ համար պահեմ։ Ես էլ մարդ եմ, ինձ էլ հարկավոր է ոտքերս ուղիղ անել, ես էլ ուզում եմ ինձ համար մի քանի հատ ոսկի դիզել, որ ծերությանս օգտին գան։ Ես էլ ուզում եմ ինձ համար մի տեղ ունենալ, որ ինձ ասեն՝ ահա քո տեղը, նստի՛ր, ես էլ ուզում եմ ինձ համար մի կին առնել, որ ինձ ասի՝ ահա քո ճաշը, կե՛ր, ես էլ ուզում եմ ինձ համար մի տուն շինել, որ ինձ ասեն՝ ահա քո տունը, ես էլ ուզում եմ ինձ համար մի ծառա ունենալ, որ ինձ ասի՝ ահա քո ձին, ես էլ ուզում եմ ինձ համար մի ձի ունենալ, որ ինձ ասեն

Ոչքան ևս սա հրեշաւոր է Թուրմ, բայց և այնպէս սա կատարեալ իրողութիւն է։ Չը նայելով բոլոր այս տգեղ բարոյական յատկութիւններին՝ աւազանը փիլիքապէս զարմանալի կերպով լաւ է կազմակերպուած։ Իւր դէմքի գծագրութեամբ նա լիշեցնում է սեմիտին իւր վայելչակազմ գեղեցկութեամբ, իւր պարթև հասակով, Թուրմ աչքերով և սպիտագոյն դէմքով. կանայքը գրեթէ բոլորն էլ գեղեցկուհիները են, խօսելով կանանց մասին, չի կարելի մատնանիշ չանել նրանց բնատնեկան խիստ ճնշուած վիճակի վերայ։ Այդ մարդը կարող է անել ինչ ուզում է, կինը եթէ մի բան անէ խիստ կիրպով պատժվում է օրէնքին համաձայն, սրանից այն է առաջ գալիս, որին կարելի էր սպասել—այն է՝ աւազանուհու ամուսնուն դաւաճանելը, որը սովորական երևոյթ է։

Կրօնով աւազանները սուննիտներ են և չատ սնոտիապաշտ. նրանց լեզուն Թէև պատկանում է հնդկա-սանսկրիտ ընտանիքին, սակայն նրանց բարբառը «պուշտու» պարունակում է իւր մէջ իւր լեզուին յատուկ առանձնայատկութիւններ, այս մանաւանդ աւելի ճշմարիտ է նատակեաց աւազանների վերաբերութեամբ. խաչնարած Թափառական աւազանները աւելի մօտիկ են պարսկներին։ Ահա կարճառօտ այն, ինչ որ մենք կարող ենք ասել աւազանների մասին։ Ի վերջոյ կը յիշենք և այն, որ մարդաբանները աւազանների վերայ նայում են մի այնպիսի ժողովրդի վերայ, որը հետզհետէ նուազելու վերայ է։ Իրև ապացոյց սրան, կարելի է համարել բարքերի այն աճող տպականութիւնը, որ նկատվում է նրանց մէջ երկից պատերից ժառանգած մի քանիլաւ սովորութիւնների հետ միասին։ (Рус. Кур.)

—

Լօնդօնից «National Zeitung» լրագրին գրում են, որ Նիւ-կեստլեան Ամստրոնգի արհեստանոցը մերժեց ռուսաց կառավարութեան յանձնարարութիւնը բաւական քանակութեամբ պատերազմական զէնքեր պատրաստելու։ Անգլիական ծովային մինիստրութիւնը պատրաստութիւն է տեսնում բրիտանական քարածուխի պահեստները քարածուխ ուղարկելու։ Այդ նպատակով չորս շոգենաւեր են վարձուած, որոնք յետոյ կրէյսերների կը փոխուին։

—

Հնդկաստանի փոխարքան երէկ նախագահում էր պատերազմական խորհուրդում, ասում է «Русск. Кур.», որը մի քանի ժամ չարունակվում էր։ Կարծում են, որ այդ նիստում վճռուեցաւ չուտափոյթ պատերազմական ոյժեր կենդրոնացնել Կվիտտայում։

—

«Հաւասի «Ընկերութեանը լօնդօնից հեռագրում են ապրիլի 13-ից, որ, չի նկատի ունենալով գործերի ծանր դրութիւնը՝ ընդհանրութեան ուշադրութիւնը դարձած է դէպի այն դժուարութիւնները, որոնց հետ Անգլիան պիտի կռուի, որպէս զի Թիւրքիայի օգնութիւնը ձեռք բերի։ Մի քանի պաշտօնական շրջաններում Թիւրքիայի օգնութիւնը ապահովուած է համարվում և, եթէ հաւատ ընծայուի, հազարաւոր լուրերից — Թէկուզ մէկին, գեներալ Ուօլսլէյն արդէն նախագիծ է կազմել բանակի վերայ յարձակուելու, անկասկած, այդպիսի ձեռնարկութիւնը չի իրականանայ, մինչև որ Թիւրքիան նրան չի օգնի։ Այսուամենայնիւ այնպիսի ուշադրութեան արժանի ցուցմունքները կան, որոնք հաւանդրում են կարծել, որ Եւրոպան Թիւրքիային սաստիկ չեզոքութեան մէջ կը պահէ։ Ցայտնի է, որ Դերմանիան և Աւստրիան մեծաց հետ դաշնեն կապել, օրի զօրութեամբ, եթէ նրանցից մինն ոտիպուած կը լինի պատերազմ սկսել, մեւսը չը պիտի ծոյլ տայ, որ պատերազմում մասնակիցը երրորդ տէրութիւնը։ Այժմ կարծում են, որ այս դաշնադրութեան՝ Սկերնեւիցեան տեսակցութեան բարիքներից Ռուսիան ևս երաւունք կունենայ օգուտ քաղել։

Այդպէս պատերազմը սահմանափակուած կը լինի Անգլիայի և Ռուսիայի մէջ, և եթէ Թիւրքիան, կամ մի ուրիշ պետութիւն միջամտի, այն ժամանակ Դերմանիան կամ Աւստրիան մեջամտելա կը լինի պատերազմում։ Անգլիայի հասարակաց կարծիքը վերջին ժամանակ նշանաւոր փոփոխութեան ենթարկուեց։ Պատերազմական ոգին մարել է և կարելի է ասել, որ պատերազմին կը դիմաւորեն քաջութեամբ, բայց ոչ ուրախութեամբ»։

—

Ինչպէս հեռագրում են Լօնդօնից ապրիլի 13-ից „National Zeitung“ լրագրին. «Մինիստրական խորհուրդը Պետերբուրգ հեռագրել է անցե ալ շաբթին այնտեղից ուղարկուած հեռագրի պատասխանը։ Հեռագիրը ուղարկելուց եզրակացնում են, որ Ռուսիան մի քանի կէտեր առանց վճռելու է Թողած, որոնց համար էլ բանակցութիւնները չարունակուելու են»։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նորագիւտ գործիք։—Վերջերումս Ռոսբոշ անունով մէկ մարդ հնարել է մէկ տեսակ եւեքտրական գործիք, որի միջոցով ամենահատագի գազաններին կարելի է քնեցնել։ Գործիքի հնարողը պատմում է գանազան գազանների վերայ ունեցած փորձերը, որոնցից երևում է, որ եւեքտրականութիւնը գանազան կերպով է ազդում այլ և այլ կենդանիների վերայ։ Պ. Ռոսբոշի ասելով, գործիքը մարմնին դիպցնելուն պէս, առիւծը տարօրինակ մրմունջներ արձակեց և սկսեց դողալ։ —Վագրը խլոյն Թմրեց և յետոյ մի կողմ քաշուելով պարկեց հանգիստ։— Օձը, որի երկարութիւնը հասնում էր 20 ոտնաչափի (մօտ 3 սաժէն)—սկզբում անշարժ մնաց և յետոյ 3 օր գետնվում էր անդադար դրութեան մէջ։ Իսկ երբ այս զարմանալի գործիքը մօտեցրին փղին, վերջինս կենդանին խլոյն աղիողորմ ճիչ արձակեց և այն աստիճանի կատաղեցաւ որ չղթայները անզօր գտնուեցան նրան զսպելու։

***

Սարատովում, ըստ տեղական „Листокъ“ լրագրի ասելութեան, ապրում է Սավչէն ազգանունով մի մարդ, որը այս ապրիլի 17-ին 130 տարեկան գարձաւ։ Մինդեամբ պ. Սավչէնը փրանսիացի է։ Նա ծառայում էր Նապոլէօն առաջինի իրաւաստութեան ներքոյ և մասնակցած է նրա բոլոր պատերազմներում։ 22 տարի երբև սպայ ծառայելուց յետոյ 1812 Թուին, նա Ռուսաստանում մնաց, ուր 73 ամրողջ տարիները ապրել է։ Պատուելի ծերունու յիշողութիւնն ու տեսողութիւնը մի փոքր Թոյլ է. անցեալ ժամանակների անցքերը գեղեցիկ կերպով յիշում է։ Ինքը փողոց է գնում և 20—30 գրվանքայ ծանրութիւնը իւր ձեռքով տուն բերում։

***

Լեմոդէնի Հանդիսաւոր հրեղէնների մէջ ամրողջ գիշեր պահեստում—լօնդօնի երկու հարիւր հազարից աւելի օրինակներով հրատարակուող չարաթաթերաթերից մինում, որը մինիստրի օրգան է, գրուած է, որ գեներալ Լեմոդէնի մասնախումբը իւր հետ Հնդկաստանից պաշար վերցրեց 300 դիւժին չանպանեան գինի, 150 դ. կարմիր գինի, 100 դ. այլ և այլ գինեներ, 100 պ. կօնեակ, 150 գ. վէրի և 400 դիւժին չիր էլ գարեջուր։ Բայց այդ գինու պահեստից սեր Լեմոգէնին նշանակուած է տարեկան 50,000 Ֆ. ստերլինգ, կամ մօտաւորապէս կէս միլիօն րուբլ վոդ։

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ.

—

ՇՈՒՇԻ. Գ. Թ.-ին.—Ձեր յօդուածը մեր ընթերցողների մեծ մասնութեան համար անհետաքրքիր է, ուրեմն չենք տպիլ։ Ինչ վերաբերում է պ. վ. Թ. Ղ.-ի գրած յօդուածի մէջ գաւառապետ Գանձելիի կամ Գանզելի անունը սխալմամբ Գանչելի տպուելուն, այդտեղ մեզաւորը յօդուածագիրը չէր. դա տպագրական վրիպակ էր, որը և մենք անցեալ համարներից մինում մի լուրով ուղղեցինք։

—

ՆԱԻՐԻԶԻԱՆ, Հայկին.—Խնդրում էք տպել ձեր նամակը, եթէ յարմար կը գտնենք, բայց յարմար գտնելուց առաջ մեզ չենք գտնում մէջը. ուստի և չենք տպում։

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱ ԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

„ՆՈՐ-ԴԱՐ“-Ի ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ։

25 Ապրիլի.

ԿՐՈՆՇՏԱԴ. Այսօր կը սկսուի նաւագնացութիւն արտասահմանի հետ։ Ձիշտ ստուգութիւններից յետոյ երևաց, որ առևտրական նաւահանգստի փակման մասին տարածուած լուրերը ճիշտ չեն. այս առարկայի առթիւ ոչինչ հրահանգներ այստեղ չեն ստացուած. քննվում է միջին նաւահանգստի հարցը. իսկ առևտրական նաւահանգիստը պատրաստվում է նաւերը ընդունելու։

ԼՕՆԴՕՆ. »Daily News“ լրագիրը հաղորդում է, որ Ռուսիան պատրաստականութիւն յայտնեց աւելի դրական լինելու, այլև հաւատացրեց, որ չէ մտադրվում հերատը նուաճելու։

ԼՕՆԴՕՆ. Անգլիական բանկը իջեցրեց դիսկոնտը 3½%-ից մինչև 3%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Թիֆլիսի հրապարակի վերայ վաճառահանուող ապրանաց ընթացիկ գները։

Ապրիլի 26-ին։

—

ՅՈՐԵՆ.—Գուաշուվի պուդը		80 կ.
„ Գանձակի „		—65 „
„ Շորագալի „		—75 „
„ Ղազախի „		ապառուած
„ Նուխու „		—70 „
ԱԼԻԽՐ.—Բէլօշով 1-ին	12	ր. 10 „
Եղբարց Հախվերդևանցների.		
Կարմիր Ղշան.—00-ի	11	ր. 50 „
„ „ 0	10	— 75 „
„ „ 1	9	— 50 „
„ „ 2	8	— 50 „
„ „ 3	7	— 40 „
„ „ 4	5	— 50 „
„ Դուռնուվի պուդը		ր. 95 „
„ Գանձակի „		80 „
„ Շորագալի „		90 „
„ Խառն տեսակները		— 70 „
ԳԱՐԻ.—Սպիտակը „		40 „
„ Ալը „		42 „
ԲՐԻՆՁ.—Աքսուլեաց „		2 ր. — „
„ Նուխու „	1	„ 40—50 „
„ Խառն տեսակները	1	„ 20—25 „
ԱՂ.—Ռուսական „		45 „
„ Ղուլքի „		80 „
„ Կաղապանի (գաշերը)		—60 „
„ „ (կասը)		—50 „
„ Բազուայ „		23 „
ԻԿՂ.—Օդնասյի „		10 — „
„ Նիժեգորոդսկի „		10 — „
Մաքուր. կարպ „		8 ր. — „
ՁԷԹ.—Շերբախի „		8 ր. 30 „
„ Նուխու „		6 ր. — „
„ Գիսկէյսյի „		3 ր. 60 „
„ Զիմատղի „		10 „ 50 „
ՃՐԱԳՈՒՆ.—Ձը հալած		2 „ 40 „
„ Հալած „		3 „ 60 „
ՆԱԻԹ.—Ձան. գործած „	պ.	—35 „
ՄՈՄ.—Կրնաօվչնիկովի	պ. 11	ր. 30 „
Օգնասյի „		9 „ 50 „
„ Տօլչի գործած „		10 „ — 50 „
ՍԱՊՈՆ.—Տօլ. գործ. 1	տ.	4 ր. 80 „
„ „ „ 2	տ.	3 „ 30 „
„ „ „ 3	տ.	2 „ 30 „
„ „ „ Մարմարիոնի		3 ր 40 „
„ „ „ 1 և 1½ ֆ-անոց		4 „ 50 „
„ Բայանդուր. և ընկ. գոր.		
1 տես.	պ. 4	ր. 60 „
2 տես.	„ 3	„ 30 „
3 տես.	„ 2	ր. 40 „
Մարմարիոնի	„ 3	„ 40 „
ԼՈՒԾԿԻ. (սպիչկա) Օսիպովի, հաշիկը	3	„ 60 „
„ Կրիմովի „		սպառուած
„ Կարմիր 300-անոց „		41 ր. — „
„ Կոբինետնի „		40 ր. — „
ՇԱՔԱՐ.—Բրօդսկի պ.		6 ր. 45 կ.
„ Գնիվան մեծագլուխ.		6 ր. 40 „
„ „ մանրագլուխ պ.		7 ր. 20 կ.
„ Ձերկիսկի		6 ր. 40 կ.
„ Սաբալովկայ „		ր. — „
„ Կոբուած Ուլազովկա պ.		6 „ 70 „
„ Փխոին „		6 „ 50 „
ՇԱՔԱՐԱՒԱՋ.—Օգնասյի պ.		5 „ 20 „
ԿԱՐԱՄԵԼ Շապօշնիկովի		
Ժեստի արկղում		7 ր. 40 „
„ „ փայտի արկղում		6 „ 40 „
„ Գօլեակովի		
Ժեստի արկղ.	7	„ 40 „
„ „ փայտի արկղ.	6	„ 40 „
ՄԱԿԱՐՕՆ.—Նպեսայի պ.	4	„ 40 „
„ „ Սամարայի	5	„ — „
ԿՕՖԻ.—Սքքօ „	պ. 20	„ 50 „
„ Րիօ „	„ 14	„ — „
ԿԻՆԱՄՕՆ. (դարչին) „		10 „ 20 „
ՊՂՊՂՂ.—Սինդաֆօրի „	պ. 16	„ 50 „
ԿՈՁԱՊՂՊՂՂ (կոճ).—Սպիտակը	պ. 15	„ 50 „
„ Մոխրագոյնը	„ 12	„ — „
„ Դեղինը	„ 6	„ 50 „
ՊԱՂԼԵՂ (չիբը). „	— 2	„ — „
ԱՐՋԱՍՊ (Ջասպ) „	1	„ 40 „
ԾՇՈՒՄԲ (Ցուքրօր) „	2	„ — „
ԽՈՒՆԿ.—Սպիտակը „	10	„ 20 „
„ Սևը „	6	„ 20 „
ԿԼԱՅՆԿ „	14	„ 50 „
ՕՇԻՆԴՐ (Նաշադիը) „	8	„ 20 „
ՁԻՆԿ (լիտօվօյ) „	5	ր. 40 „
ՊՈՂՊԱՏ.—Մեղուկը „	26	„ — „
ՍՊԻՏԱԿ ԹԻԹԵՂ. (ժեստ) „	16	„ — „
ՁԱՄԻՋ (Սաւգա) քսակինը պ.	2	„ 20 „
„ Մեղուկինը „	—2	„ 60 „
ՆՈՒՇԸ. „	11	„ — „
ԿԱՂԻՆԸ (Թեել) պ.	3	ր. —40 „
ՇԱԳԱՆԱԿ „	1	„ —40 „
ԸՆԿՈՑ „		1 ր. „
ՕՂԻՆ.—Առանց տակառի „		9 կ.
ՍՊԻՐՏԸ.—Տակառով „		9 կ
ՄՈՐԹ.—Ոչխարի (Մար. համար) գույզը		90 կ.
„ „ (Օգնես. համար)		90 կ. 1 ր.
Առևտուրը Թոյլ		
„ Այծի „	1	„ 60 — „
„ „ (Ընտրովի)	2	„ 60 — „
ՏԱՎԱՐԻ կաշին „		7 ր. 60 „
Մարսէլի Տանպիէռ		37 ր. 25—50 „
„ Շէյսոն		36 25—50 „
ԲՈՒՐԴ.—Թուշի—վրաց „		5 ր. 60 „
„ Գանձակի „		3 ր. 20 կ
„ Ղազախի չկայ „		„ „
„ Շեկու „		„ „
„ Ղարաբաղի „		„ „
„ Նուխու „		„ „
„ Խորասանի „		„ „
ԲԱՄԲԱԿ.—Սևեռանի		
„ Ամերիկ. սերմից „		8 ր. — կ
„ „ Գարաղօղա սերմ. „		6 ր. 50 „
ՄԱՆԱՍ „		9 ր.
ԲՈՒՅԻ Նուխու „		չկայ „
„ Իմերեթի „		„ „
ԹԵԼ.—Կախեթի „		„ „
ԼԱՍ (Քրքրած) „		„ „
ՈՄԿԻՆ.—Պօլիմսկի բեալը „		8 ր. 20 կ. — „
„ Քաջալուն „		ապառուած
„ Տաճկաց լիբան „		9 ր. 20 „
ԱՐԾԱԹ.—Բուբլիանոց „		1 ր. 42 „
„ 20-կոպէկանոց „		„ 16 „

ԱՐԾԵՏՈՄՍԵՐ

Թիֆլիսի առևտր. բանկի ակցիան	255	ր. — „
Վաճառողները չը կան		
„ Քազաքային „	„	72 ր. 73 „
„ Ադնուականների կալուածական բանկի գրաւական տոմսը (Закладной листъ)		84 ր. — „
ԹԱՅՓՈՒԻՍԻ բանկի նոյն տոմսը		82 ր.
ՏՈՄՍԵՐ.—Պետական բանկի 5% 1-ին շրջանի		98 ր. 50 կ.
„ 2-5-րդ „		98 „
„ Արևել. վերախառնուած. 5%		
1-ին „		96 „
2-րդ „		95 „
3-րդ „		95 „
„ Վերնահանուածքի 5%		
1-ին վերախառնուած.		220 ր. —
2-րդ „		206 ր. 5
ԹԿՑ.— Կ. Ա. Ս. (К. и С.) Պապով եղբարց		
1 ր. 40 կոպ—2 ր. 50-կոպէկ.		
Նոցին համար զեղչ. մինչև 5 0 ր. 6%		
300 — 500 „ 9%		
500-ից աւելի 12%		
„ Շուկայում մատնաւոր անձանց մօտ բոլոր տեսակների համար զեղչ 11%		
ԾԻԱԼՈՍ.—Կուշնարեվի.		
Պապերոս.		
1-ին և 2-րդ տեսակի զեղչ		24%
3-րդ „ „ „		12%
Թամբաքու.		
2 բուբլիանոցի զեղչ.		17%
1 ր. 20-կոպէկան. „		16 „
„ 80. „ „		11 „
„ 40 „ „		8 „
„ Ամերովի		
Պապերոս.		
1-ին և 2-րդ տեսակի զեղչ		24%
3-րդ „ „ „		12%
Թամբաքու.		
2 բուբլիանոցի „		18%
1 ր. 2 կոպէկանոց „		17 „
„ 80 „ „		12 „
„ 40 „ „		10 „
„ Ռոզարջ Նանցի		
I և II տեսակ „		25%
III „ „		20%
ԿԱՐԵՇԿԱ.—Փալխնի պուդը		6 ր. 50
„ Քիաթաոտա „		5 ր. 80
„ Իմպերիալ „		7 „ 50—60
ԹԱՂԱԹՈՒՂԹ (կապա)		5 ր. 65

Փոխ-խմբագիր հրատարակիչ՝

Գ. ՏԷՐ-ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անդրկովկասեան երկաթուղին։

ԳՆԱՑՔՆԵՐԻ ԵՐԹԵՒԿՈՒԹԻՒՆԸ „ԹԻՖԼԻՍ“ ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ։

Բաթում պոստ. գնում է յ. 8—31 բոպ.
Բաթումից „ գալիս է „ 10—25 „
Բազու ապր. և ճանապ.
գնացքը գնում է „ 10—45 „
Բազուից „ „ գալիս է „ 2—30 „
Շաբաթը երկու անգամ ապրանքի և ճ.
Նախաճոգրների գնացքի տեղ ուղևորվում է արագընթաց գնացքը։
Բազու գնում է երեքշաբթի
և շաբաթ օրերը. . . „ 10—58 „
Բազուից գալիս է երեքշաբթի
և ուրբաթ օրերը. . . „ 7—53 „

Անդրկովկասեան երկաթուղին։

ԳՆԱՑՔՆԵՐԻ ԵՐԹԵՒԿՈՒԹԻՒՆԸ, «ԹԻՖԼԻՍ» ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ.

Կառքերը, որոնք ճանապարհին պէտք են կայարանները ունին։

Թիֆլիսից գնալս են գալիս առաւօտեան 8 ժամին. վլադիկաւկաս գալիս են երեկոյեան 5 ժ.—11 րոպ. և 6 ժ.—43 րոպ. մ.

Վլադիկաւկասից գնալս են գնում առաւօտեան 9 ժամին։ Թիֆլիս գալիս են երեկոյեան ժամի 4 և 44 րոպ. և ժ. 5—25 րոպ.

ՆԱԻԱՆԱՅՈՒԹ ԵԱՆ ԵՒԼԱՃԻ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ։

Նոյեմբերի 1-ից կազմուածքը չ
գնացքների երթևեկութեան համար մի շաբ
թուայ ընթացքում բաթումից, Օդեսայի
կ. Պօլսի միջ.

ԲԱԹՈՒՄԻՑ ԳՆՈՒՄ Է։

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ օրերը, ժամի 4-ին երեկոյան
ուղղակի ճամբով Նովոռոսիսկ և Կիրչ քաղաքների վերայ։

ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ, ժամի 8-ին երեկոյան
շոգենաւական ճամբով անմիջապէս Նաւահանգիստի վերայ։

ԿԻՒՐԱԿԻ օրերը, արտասահմանեան ճամբով կ. Պօլսի կ. Պօլիս։

ԳԱԼԻՍ Է ԲԱԹՈՒՄԻՑ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԵՐԸ, կէս գիշերին մոտ Օդեսայից շոգենաւական ճամբով։

ՈՒՐԲԱԹ օրերը առաւօտեան, Օդեսայից ուղղակի ճամբով Կիրչի և Նովոռոսիսկի քաղաքների վերայ։

ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ, առաւօտեան կ. Պօլսից

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 26-го Апрѣля 1885 г. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի տ. № 12. Типографія А. А. Михельсона Гол. пр., д., № 12